

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Patris Gonzali Sylveriae, Societatis Iesv Sacerdotis

Godinho, Nicolao

Coloniae Agrippinae, 1616

Gonzalus è Mozambico in fluuium Mafutum, inde per Quilimanem & Loabum in Senam oppidum venit. Cap. VIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44032

Gonzalus è Mozambico in fluuium Mafutum, inde per Quilimanem & Loabum in Senam oppidum venit.

CAP. VIII.

INterim Gonzalus paratis in Mozambico aliquot ad Monomotapæ Regem muneribus, vltra illaque à Prorege in India acceperat, & rebus cæteris ad profectionem necessariis, quæ omnia Pantaleo Sala arcis Sofalæ præfectus munificè & liberaliter illi donauit, quarto decimo calendas Septembris, anno à partu Virginis quingentesimo sexagesimo supra millesimum, cum sex Lusitanis. Francisco Borchiaro, Francisco Costa, Alvaro Prima, Antonio Diazio, qui interpretem agebat, & aliis duobus, quorum ignota mihi nomina, Myoparonem conscendit, illamquæ Africæ oram legens, bonam eius partem secunda nauigatione transcurrit. Antequam ad fluminis Mafuti ostium veniretur, tam foeda repente tempestas coorta est, vt dubium non fuerit, quin naue & nautis vndarum impetu absorptis imponendus esset nauigationi finis, nisi Gonzali preces obtitissent. Protinus enim editiorem ascendit Myoparonis locum, ibique sublatis in coelū cū clamore manibus, Domine, inquit, saluā nos, perimus. Ad hanc vocem venti confestim ponunt, euanescent nubes, inclarescit aër, compressis fluctibus sedatur mare. Nec multo post ipso S. Hieronymi festo die fluminis ostium superant, factaque descensione plicatilem in litore excitant aram, in qua ré diuinā Gonzalus facit. Tāta tūc erat in cœlo, vt memorāt Solis vis, tā vehemens

92 VITAE GONZALI SYLVERIAE
mens in Sole ardor, ut & Lusitani terræ calorem
ferre calceati non possent, & Gonzalo inter sacri-
ficandum toto ex capite pustulæ eruperint, quas ta-
men ipse naturæ reliquit curandas, cum medica-
menta non deessent. Tertio post die ad annum
Quilimanem; ex Cuama profluentem, vela faciunt,
eoque haud facili cursu vehuntur. Est in interiori
Aethiopia latè patens lacus, trecenta longus milli-
aria. Tres ab eo exeunt celeberrimi totius Africae
fluij, Nilus, Zaires, Cuama. Nilus in mare inter-
num, Cuama aduerso cursu septem & octo ostiis in
externum influit. Ex his ostiis duo cæteris grandio-
ra, alterum, cui Loabus nomen, ad australem plagã
gradus septem cum dimidio ab æquatore distat: ab
Euronoto versus aquilonem excurrit, & ingentem
aquarum copiam immittit in mare. Alterum Qui-
limanes est, de quo loquimur. Hoc magis in Se-
ptentrionem flectit, primumque à Mozambico in
Europam nauigantibus occurrit. Cedit Loabo aqua-
rum multitudine, à quo triginta leucis disiungitur;
nec potest, nisi sex tantum anni mensibus nauiga-
ri. In ista duo vario flexu ac reflexu cætera influunt
refluuntque Cuamæ brachia. Totum ferè terrenum
quod hoc flumine alluitur, campestre est. Gens lo-
cis variis non nihil diuersa, magna ex parte defor-
mis visu, & cultu horrida; Nonnulli rubram cre-
tam, ficulneo quodam oleo, & aliis ingratis me-
dicamentis coagmentatam, incrustant capiti, lima-
dentes expoliunt; labrumque inferius perforant,
æreoque aut stanneo frusto foramen opplēt. Quo-
ad religionem & mores, magis sunt belluis, quàm
hominibus similes. Nullum agnoscunt numen, nul-
la inter ipsos iustitia, nulla fides, nullum flagitiis
supplicium: nulla ferè virtus ex iis, quæ in generis
humanæ

humanæ Societate cernuntur. Pudori enim probi-
 tati, integritati, bonis artibus nullus est locus,
 suis tantum student commodis; & si quid esse putãt
 ère sua, id nisi aliter possint, per vim & insidias
 sibi vindicant. Denique vna tantum corporis figu-
 ra differre à bestiis videntur; adeò rationis lumen
 deprauati mores extinguunt. Sunt in Quilimane
 flumine animalium genera complura, hisce nostris
 locis ignota. In his Hipopotamus ab Indico valde
 diuersus: fœdum animal, & nimium deforme:
 caput illi figura asturconi simile, magnitudine tam
 enormi, vt aperto ore iustæ homo staturæ vtram-
 que inter malam stare rectus possit: media in frõ-
 te stellam habet: cauda eidem perexigua, & quæ vix
 cauda sit: crura breuissima; breuissimi item pedes,
 & in stellam desinentes; parte quippe extrema an-
 ferinis similes, ad natandum aptis: dies agit in aqua,
 noctes in terra: communis illi cibus herba est: hæc
 per campos, & prata noctu quærens hinnitibus
 implet auras: cum satur ad flumen regreditur, tan-
 ta fertur vi & celeritate, vt oppositas etiam ar-
 bores perrumpat, ac secum rapiat. Crocodilum e-
 tiam hic annis gignit, non illi absimilem, quem
 Nilus habet. Præter pleraque eorum, quæ de Nili-
 aco scribuntur, hæc in isto amplius obseruata: cru-
 stis tegitur grandibus ac duris, vt singulæ singulos
 veluti æneos thoraces efficiant: nullum adhuc il-
 lis in locis repertum est venenum eius epate effica-
 tius: ceruorum frequenter ac bubalorum victitat
 carnibus: per insidias hæc animalia capit, dum ma-
 li ignara: potus causa, ad fluuium contendunt hæc
 verò capiendi ratio illi est: latet sub aqua occulto
 in loco ripæ vicino: cum ceruus aut bubalus ac-
 cedit, osque admouet liquori, magno impetu ir-
 ruit

64 VITAE GONZALI SYLVERIAE
ruit, tenaciter apprehendit, in fluvium trahit, inibi
comedit. Paulò antequam Franciscus Barretus in
Monomotapam missus, ad ea loca veniret, res acci-
dit hoc in genere mirabilis. Insequebatur leo fugi-
entem bubalum, hic vt erat ex cursu defessus, reli-
cto à tergo leone, ad fluminis ripam bibiturus ac-
cedit: cùm bibere incipit, ecce tibi ex insidiis ir-
ruens Crocodilus, apprehenso bubali rostro, tra-
here illum in profluentem conatur: resistit con-
stanter bubalus, pedibus terra nixus: magna vtrin-
que certatur vi; sed dum implicatae bestiae pugnam
producunt, ista trahendo, illa resistendo, aduenit
leo bubali odore pellectus, eiusque in armum vn-
gues iniiciens, vtramque inter se colligatam bel-
luam tantò impetu extrahit, & in terram proiicit,
vt ex iactu rupta & aperta crocodilo alius sit. Ena-
nigato igitur Quilimane, Giloam, regiam urbem,
ventum est. Ibi Gonzalus cum sociis è Myoparone
egressus ad Mingoaxanem Regem, vno tantum
nomine Mahumetanum, cætera Ethnicum, sed Lu-
sitanorum amicum, tãtis per diuertit. Hospites Rex
qua potuit benignitate, & liberalitate excepit. De
re Christiana cum eo Gonzalus sermones contulit
quos libenter audiuit, significans fore sibi gratissi-
mum, coelestis doctrinae apud se, atque in suo re-
gno habere seminatores; concessa etiam amplissi-
ma Euangelij promulgandi facultate. Cùm Gonza-
lus ad Monomotapæ Regem properaret, atque illú
in primis cuperet Christo adiungere, quòd in aliis
postea Regibus ad religionem conuertendis nihil
ferè esset negotij, nec diutius cùm Mingoaxame fu-
it, nec vsus est prædicandæ fidei potestate. Relicto
igitur cum bona venia Rege, ad Loabum, triginta à
Sofala distantem leucis, se confert. Atque hîc no-
ua rur-

ūa rursū exoritur tempeſtas, cuius cauſa tutum
 in ſinum, cui Lindes nomen, ſeſe Myoparo recipit.
 Tredecim ibi conſumpti dies, quoad ſedata tempe-
 ſtas nauigandi fecit poteſtatem. Per id tempus e-
 undem in locum delatus ab Mozambico Pangai-
 us, Myoparonem aliquantulum comitatur, ſed non
 ita poſt ab eo recedens, procellæ impetu abreptus,
 fluctibus obruitur: ipſe autem Myoparo ſaluis re-
 bus recta in Cuamam contendit. Ad ipſum fluminis
 aditum propitiato prius per ſacrificium numine,
 his Gonzalus verbis Luſitanos alloquitur: Quan-
 doquidem, Deo duce, Monomotapæ fines ingredi-
 mur, velim ſocij, in mentem pauliſper reuocetis,
 quamobrem India relicta, ad has Barbarorum Aethi-
 opum regiones per tot incommoda & vitæ peri-
 cula delati ſimus. Non ignoratis, quanti hoc no-
 ſtrum negotium momenti ſit; neq; .n. aurū, aut ar-
 gentū, aut pretioſos lapides, aut quæ hiſce rebus ſiue
 ſuperiora, ſiue inferiora in hoc genere ſunt, quæri-
 mus. Merces iſtæ fallaces ſunt & fucosa: mercaturā
 facimus longè ſublimiorem, nec lucrari nobis ſed
 Deo volumus: eius enim nos cauſa Goā eduxit, eius
 benignitas ex tot ac tantis morborum ac tempeſta-
 tum diſcriminibus ereptos hunc in locum adduxit,
 eius clemētia legationem iſtam ad optatum exitum
 perducet. Vt ergo poſtrema primis reſpondeant,
 maiori quā antea contentione orandus nobis
 eſt, vt præſenti auxilio conatus noſtros corrobore-
 ret, ne irriti & inanes ſint. Mihi certè precati-
 oni impenſiſ incubere animus eſt. Aequi boni-
 que conſulite, ſi ob hanc cauſam reliquo nauig-
 ationis tempore, à conſpectu veſtro conſue-
 tudineque ſemouear, & cum ſummo illo Re-
 ge, cuius in manu Regum cæterorum corda ſunt,
 de

96 VITAE GONZALI SYLVERIAE
de Monomotapæ Regis regnique salute secretius
agam. His dictis, in parte Myoparonis puppi vici-
niore velum sibi iussit prætendi, ibi octo integros
dies inclusus ab omni humano consortio penitus
abstinuit. Toto hoc tempore nihil aliud nisi hau-
stum aquæ, & tantum ciceris tosti, quantum capi
pugno potest, semel duntaxat in die degustabat.
Ad preces, quas mente & voce interdum noctuque
assiduè fundebat, lectionem addebat rerum earum
quas heroici homines, adiutore Deo, strenuè pa-
trârunt, ut ipsorum exemplo, ad subeundas forti
& alacri animo susceptæ provinciæ difficultates
se excigaret. Octavo die ventum est in conspe-
ctum Senæ, oppidi eo terrarum loco celebris, ubi
futura erat navigationis meta. Monitus ea de re Gõ-
zalus, antequam è cubiculo exiret, genua continuò
flectit, oculosque ac mentem in cœlum attollens,
ita sibi propitium precatur numen, ac si atrox &
periculosum prælium sit initurus: à sociis etiam
petit, ut & orationem Dominicam, atque Angeli-
cam salutationem singuli recitent, & Deiparam
Virginem, quam possunt ardentè, obtestentur, ut
Monomotapæ Regis, ac totius Cafrariæ patrocini-
um dignetur suscipere; se quidem ad eò non solum
intrepidè, verum etiam hilarè negotium aggredi,
nihil ut omnino periculi timeat; quin potius iam-
iam in illo esse omnibus votis percipiat. Scilicet
Gonzali animus hic erat; nullis vnquam frangeba-
tur laboribus, nullis succumbebat difficultatibus;
mediis in periculis sic perstabat impavidus & con-
stans, ut maiora semper expectare optareque di-
scrimina videretur. Ex quo factum, ut ab insigni
quodam & magnæ auctoritatis viro aptè & verè di-
ctum

ctum

ctum sit, Gonzalum esse sanctum, Gladio & Clypeo apprimè munitum, & ad omne certamen pròptum; quo apopthegmate, ex vulgari Lusitanorum loquendi vsu significare voluit, summam hominis esse virtutem & constantiam, cùm à rebus iis quæ ad diuinum honorem, aut hominum salutem pertinerent, vel aggrediendis vel perficiendis nullo prorsus mortis metu deterreretur. Antonium Quadrium maximi virum iudicii, cuitum in Lusitania, tum in India intima semper cum Gonzalo familiaritas fuit, vt hanc eius magnanimitatem declararet, dixisse ferunt, eiusmodi Gonzalum esse, vt si quis suo illo tempore delegi deberet, quem Anti-Christo aduersarium Deus apponeret, neminè sibi eodem Gonzalo aptiorem videri.

Quid Senæ egerit, dum ibi fuit.

CAP. IX.

MARITIMO itinere confecto Gózalus cum sociis Senā ingreditur. Oppidum est, vt dixi, illis in locis celebre & frequens: magna ex parte ingentè latet intra sylvam: ædificia habet ex culmo fluius ibi passus circiter mille & quingentos latus est: nauigari vltèrius versus ortum potest, maioribus nauigiis, tempore etiam æstiuo ad ducenta ferè milliaria: eius aqua gustui suavis, sed insalubris. Vbi Gonzalus pedem in terra posuit, ipsum statim Regem ducentas ab Sena leucas in vrbe regia distantem per destinatum nuntium de suo aduentu certiores fecit. Misit item ad vicum nomine Tetem, qui habitantem ibi Gomecium Coellium Lusitanum, Monomotapæ Regi carum, & Castrum

G

lingua